

Tanel Veenre sünge ja helge tahe

Mihkel Ilus, Kunstnik

Tanel Veenre- Roosi nimi, kaelaehe-gagaat, nahk, hõbe Tanel Veenre

Ma ei kujuta ette elu ilma raamatuteta. Mitte et see mõeldamatu oleks, ma lihtsalt ei taha sellist maailma ette kujutada. Lugemine on nii personaalne ja intiimne tegevus, täis naudinguid ja pettumusi, et see peaks enamasti jääma lugeja ja raamatu vaheliseks asjaks. Ja ometi tahaks kogu seda elamuste tulva heast raamatust jagada ka teistega. Või vahest ütleb mu raamatuvalik enam, kui peaks. Loodan, et selliseid mõttekäike kohtab külastaja Tanel Veenre näitusel mitmekümnel erineval viisil.

Näituse «Tahe» peategelaseks ongi raamat. Määratlematu, aga tugev kujund, millele võib projitseerida mida iganes. Selle kujundi tugevuseks on lõpmatu vasturääkivus, sest raamatud kätkevad endas kõiki meie unustusi, hirme, ihasid, lootusi ja leppimisi. Leppimist eluga, sellisena endil valida. Näiteks on ühel tema raamatutest triboliit, teisel on kristlik rist. Raginal pörkuvad ristiusu loomismüüt ja evolutsiooniteooria.

Kultuur, nagu seda teame, on paljuski kirjasõnale toetuv. Ja kirjasõna kipub olema kristlikul kultuurilool põhinev. Sageli läheb meelest, et elame kahe tuhande kuuteistkümnendal Issanda armu aastal. Seda see 2016 ju tähendab, või tähendas. Veenret sellised kuuluvused ei huvita, et kelle ajaarvamise järgi me olema peaksime. Pigem on raamat tema jaoks sümbol, mis lubab vabalt liikuda läbi erinevate sajandite ja olnud aegade. Ajatus ja igavik on ju raamatute kaudu käegakatsutavad.

Selles, kuidas Veenre raamatutega ümber käib, on põnev konflikt. Ühelt poolt austusega, neist monumente tehes, teiselt poolt armutult, tule ja mõõgaga. Mitmes tema raamatus on keskel laiutav avaus, mis mõeldava sissekande tühistab. Aga ka see on tegelikult austusavaldus kõigele, mida enam ei teata või mäletada ei osata. Selles on midagi kohutavalt kurba ja vabastavat, kui raamat põleb. Siit ka raamatuseeria peakiri «Roosi nimi». Otsene viide Umberto Eco teosele, kus lõpuosas põleb raamatukogu. See hindamatute ja ainukordsete käsikirjade hävingu traagika on olnud Veenrele sütitav. Aga tuli ka puhastab, teeb ruumi uuele.

Kui raamatuid võib Veenre varasemaski loomingus kohata, siis täiesti ootamatu ja värskena mõjuvad samal näitusel eksponeeritud puust ja luust voolitud kangad. Need on toodud kokku alapealkirja alla «Tahe». Näitusele sisenedes neid teoseid esialgu ei näegi. Ruum on organiseeritud viisil, et ukse pealt ei paista esmapilgul midagi kätte. Tekib paus, mil kõik võimalused on avatud. Alles ringi liikuma hakates avaneb näituse delikaatsus ja läbimõeldus ja Tanel Veenre «Tahe».

Need kangateosed on kerged ja hoogsad fragmendid baroki elegantsist ja Vana-Kreeka kujude graatsiast. Järsku on kõik mänguline, ja ma ütleks, olevikuline. Nagu tants, nagu elu. Kuigi viited viivad meid ajas veel enam tagasi, toob see valgete kangaste kontrast raamatute süngusest meid tänapäevale lähemale. Seda peamiselt näituse ülesehituse kaudu.

Varem on näitus kui selline olnud lihtsalt teoste summa ja esitlus, praegu aga midagi rohkemat. Näitusest on saanud eraldiseisev formaat, mis annab ainukordseid kogemusi, tundmusi ja mõtteainet edasiseks eelkõige selles spetsiifilises olukorras. Seda peangi selle näituse tugevuseks, et Veenre on tundlikult arvestanud Kunstihoone galerii võimalustega. Ta on painutanud ruumi tagumises tumedas saalis, et raamatuseeriale lisada sügavusmõõdet, ja ees ruumis kasutanud valguse helgust ja sammaste struktuuri, et muuta kangatööd kaalutuks.

Nende kahe ruumi totaalises erinevuses, aga üksteise täiendavuses ehk seisnebki Tanel Veenre «Tahe». Ühel pool akademismi raskepärusus, teisel pool moele omane päevakajalisus ja rõõmus kergus. Tumeduses traditsiooni usaldus ja haare, helguses avatus ja uue otsing. Väga vabastav on näha, et ehtekunstis on võimalik süvitsi minna nii mitmes suunas, tundmata eri ajastute paineid ja andes siirale loomingule taas lootust.

Kahe näitusesaali polaarsus laheneb hoopis näitusesaalist väljaspool. Lukukiviks on Veenrel teos nimega «Kaaba», mida eksponeeritakse Niguliste kirikus. Kangadetail „Surmatantsust“ on mustast puidust uuristatud kolmemõõtmeliseks, mis tuletab meelde kõigi inimeste igavest ja paratamatut võrdsust Surma ees. Aga ka seda, et Elu on elavatele.

Näitus

Tanel Veenre «Tahe»

Kunstihoone galeriis

9. oktoobrini

Mihkel Ilus

KULTUUR

Neljapäev, 15. september 20:00